

گزارش

«الزاماً حرف زدن یا فیلم ساختن درباره مثلا شب قدر یا موضوعی دینی، به معنای دینداری و خود دین نیست. شاید آدمی را ببینی که خیلی هم نماز نخواند اما مدعی نباشد و اعمالش هم خیلی بروز و ظهور نداشته باشد و به جای آن رفتارش با مردم به گونه‌ای است که باید او را دیندار دانست و خود او به تنهایی بتواند موضوع فیلمی در این باب باشد.» به گزارش ایسنا، همزمان با سالروز شهادت امام علی (ع) و شبهای قدر ضرورت پرداخت مناسب به سوره‌های دینی و مناسبتی، ما را به سمت برخی از اظهارنظر هنرمندانی که در این سال‌ها در این زمینه منتشر کردیم برد و امروز برای ضرورت و تاکید دوباره، برخی از آنها را مرور می‌کنیم.

اظهاراتی که کمی بالاتر درباره سینمای دینی مطرح کردیم را دو سال قبل عبدالحسن برزیده کارگردان سینما با ایسنا مطرح کرد و درباره ساخت فیلم با مضامین دینی در سینما و سختی‌های آن نیز گفت: اصولاً کار کردن در زمینه دینی بسیار سخت است بخصوص آنکه حکومت، دینی است و همیشه ممکن است گاردی در مقابل این آثار وجود داشته باشد، یعنی حتی اگر با عشق و جان و دل هم کار کنید ممکن است از آن برداشت پروپاگاندایی و حکومتی شود به همین دلیل تکنیک این مسائل در ذهن مخاطب سخت می‌شود و اصلاً خیلی وقت‌ها مخاطب اثر را پس می‌زند. البته او حق دار چون تبلیغاتی که در این باره شده خیلی وقت‌ها نصیحت‌گرایانه بوده، نه از جنس هنر. خیلی وقت‌ها این نوع سینما (دینی) مثل واعظی بوده که روی منبر صحبت می‌کند، البته ممکن است که همه پای منبر بروند و به صحبت‌های یک واعظ گوش دهند اما قرار نیست وقتی به سینما می‌روند هم پای منبر بنشینند. آن‌ها توقع‌هایی دارند که اغلب برآورده نمی‌شود.

کارگردان فیلم «مراز شریف» در ادامه خاطراتی را از یک معلم دینی با گرایشات مارکسیستی در دوران مدرسه خود در آبادان نقل کرد و ادامه داد: متأسفانه از گذشته تا امروز این تصور بوده که مثلاً در کلاس درس دینی باید صرفاً بر مسائلی مرتبط با دین تمرکز شود و هر چه به دین مربوط است فقط در کلاس درس دینی باید یاد داده شود و بقیه کتاب‌های آموزشی بویی از دین و دیانت نبرده‌اند. در صورتی که به نظر من اگر یک معلم به یک سری ارزش‌ها و تئز دین واقف باشد قطعاً تراوشات مفزئی‌ای از او بروز خواهد کرد که «دینی» است و ما را «آدم» می‌کند. منظورم از دین به طور کلی است چون همه ادیان آمده‌اند که ما را آدم کنند. من در کودکی در آبادان زندگی می‌کردم و آنجا تمبیدگاه آدم‌های سیاسی بود و معلم‌های ما هم اغلب تبعیدی و سیاسی، گروهی دیگری می‌گرو و گروهی مارکسیست بودند. دبیر دینی‌ام تعریف مذهبی از درس داشت که مثلاً نمازی طولانی را برای کلاش باید حفظ می‌کردیم، اما از آن طرف یک معلم ریاضی داشتم که دینداری بیشتری از او یاد گرفت. حرم این است که الزاماً حرف زدن یا فیلم ساختن درباره مثلا شب قدر یا موضوعی دینی، به معنای دینداری و خود دین نیست. شاید آدمی را ببینی که خیلی هم نماز نخواند اما مدعی نباشد و اعمالش هم خیلی بروز و ظهور نداشته باشد و به جای آن رفتارش با مردم به گونه‌ای است که باید او را دیندار دانست و خود او به تنهایی بتواند موضوع فیلمی در این باب باشد.

فرصت اشتباه کردن در خلق آثار دینی به هنرمند داده نشده است

علیرضا رضاداد از مدیران فرهنگی هم در نشستگی گفته است: سینمای دینی با ظهور انقلاب اسلامی شکل گرفت و سینمای نوپاییست، لذا فرصت تجربه وجود ندارد و هنرمندان نیز حیق اشتباه نداشت‌اند که این جزو موارد ناپسند مدیریت فرهنگی بوده است.

او معتقد است: سینمای معنوی می‌تواند وجوه مختلفی داشته باشد که یکی از آن‌ها سینمای دینی و وجه مهم سینمای دینی توجه به بزرگان دین، ائمه(ع) و پیامبر(ص) است. در این حوزه ظرفیت بسیار است به این دلیل که نسبتی در ذات هنر با معنویت وجود دارد و این نسبتی می‌تواند وجوهی را در سینمای دینی برجسته‌تر کند. ظرفیت مفاهیم دینی این اجازه را می‌دهد که یک مفهوم معقول متخیل و از طریق محاسن به مخاطب منتقل شود و چون هنرمند با بخش

ضرورت‌ها و چالش‌های سینمای دینی

شعار ندهیم

احساسی مخاطب در ارتباط است، شاید زبان هنر بهترین ابزار باشد تا مفاهیمی را که در مباحث کلامی و اعتقادی نمی‌توانیم برای مخاطب تبیین کنیم به زبان هنر بتوان آن را منتقل کرد.

وی با اشاره به آیه ۱۶۹ سوره آل عمران گفت: خداوند می‌فرماید «وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بل هم أحياء عند ربهم يرزقون»، شهدا زنده‌اند و نزد پروردگارش روزی داده می‌شوند. ما مفهومی از مرگ داریم که پایان حیات را می‌رساند، اما به تعبیر آیت‌الله جوادی املی آنچه را شما از تفسیر و بیان عاجزید به هنرمند بسپارید و چه تعبیری برای این آیه بهتر از تالیوی استاد فرحشچیان است.

اصولاً کار هنر روود به رمز و رازهایی است که از طریق آن رمز و رازها می‌توان با ادراک حسی مخاطب ارتباط برقرار کرد، بنابراین نسبتی بین مفاهیم دینی برای تبدیل آن به مفاهیم قابل درک وجود دارد، لذا آثار مذهبی ظرفیت بسیاری دارند تا دستمایه هنر شوند. در تاریخ هنر هم اگر نگاه کنیم آثاری که در سلاحت دینی خلق و یا در اماکن دینی نگهداری شده‌اند ماندگارتر بوده‌اند، مانند آثار هنری که در غرب در کلیساها بوده است، لذا این ظرفیت خوبی است که می‌توان برای تولید آثار هنری به ویژه نمایش استفاده کرد.

در ساخت آثار دینی، هنرمندان با چالش‌های بسیاری مواجه هستند که بخشی از این چالش‌ها ممیزی است و بخشی ناشی از آن است که سینمای دینی با ظهور انقلاب اسلامی شکل گرفت و سینمای نوپاییست، لذا فرصت تجربه وجود نداشته و هنرمندان نیز حیق اشتباه نداشت‌اند که این جزو موارد ناپسند مدیریت فرهنگی بوده و فرصت اشتباه کردن را برای سینماگران علاقه‌مند به این مضامین و مفاهیم ایجاد نکرده است.

او در بخشی از صحبت‌هایش به فیلم «رستاخیز» احمدرضا درویش اشاره کرد و گفت: اینکه اثر «رستاخیز» احمدرضا درویش پس از تلاش بسیاری برای ساخت به دلایل مختلف متوقف شده و بلا تکلیف است، این موارد ضربه بزرگی به روح و روان و زندگی هنرمند وارد می‌سازد که جبران‌ناپذیر است، لذا از نواحی مختلف بدون اینکه حقی را برای هنرمند قائل باشند، وی مورد طعن قرار می‌گیرد و این موضوع باعث می‌شود که هنرمند به سمت کارهای ساده‌تر که حساسیتی هم ایجاد نمی‌کند، کشیده شود.

رضاداد تاکید کرد: حوزه دینی حوزه‌ای حساس است و این فرصت باید برای هنرمند فراهم شود و اجازه اشتباه کردن را به هنرمند داد و اگر فرصت اشتباه کردن را از هنرمند بگیریم نتیجه آن بی‌علاقگی و بی‌میلی به کار در این حوزه‌ها می‌شود و راهکار آن این است که زمینه‌سازی برای ورود هنرمند به فیلمسازی در این حوزه فراهم شود.

مشاور ارشد سینمایی کشور اظهار کرد: بیشتر افرادی که در حوزه مفاهیم دینی کاری انجام داده‌اند از نتایج کار خود راضی بودند، اما از برخوردی که با کار آن‌ها شده رضایت نداشت‌اند و سختی‌های کار باعث شده دیگر به این حوزه ورود نکنند.

وی در خصوص سرمایه‌گذاری دولتی یا خصوصی برای ساخت آثار دینی گفت: این سرمایه‌گذاری باید در بخش خصوصی و با حمایت بخش دولتی باشد که البته ساخت این آثار در بخش خصوصی نیز امکانپذیر است و از طرفی اگر شرایط درست باشد این فیلم‌ها بازگشت سرمایه معقول هم می‌توانند داشته باشند، اما این موضوع، نافی مسئولیت دولت نمی‌شود و بهترین کار دولت تشویق بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری و تضمین بازگشت سرمایه است.

رضاداد در خصوص عینیت‌بخشی به مفاهیم دینی تصریح کرد: متأسفانه در فیلم‌هایی که قصد ورود به مفاهیم دینی داشته‌اند، نگاه کلیشه‌ای هم به نگاه عرفی اضافه شده است که یک بخش آن به انتظار نهاد سرمایه‌گذار از هنرمند باز می‌گردد، لذا نگاه سفارشی به رشد مفاهیم دینی کمک نمی‌کند و در جاهایی به زیان تبدیل می‌شود.

این مدیر فرهنگی تصریح کرد:روود به مفاهیم دینی سخت است، محدودیت در سینمای دینی زیاد بوده و یکی از مشکلات فرصت ندادن به هنرمند است، از طرفی سینما پس از انقلاب چالش‌هایی دارد که آن‌ها را از پیش از انقلاب با خود آورده و بسپاری از مسائل در سینمای بعد انقلاب با آن چالش‌ها روشن نشده است که اوج این مسائل فیلم مارمولک بود. در حوزه سینمای دفاع مقدس هم برای اولین بار نگاه متفاوتی در فیلم «لیلیا با من است»، شد، در حالی که ذات هنر نگاه متفاوت است و همین نگاه متفاوت، وجه تمایز نگاه هنرمند با سایر نگاه‌ها است؛ از طرفی در سینمای دینی احکام و آداب در دین به هنرمند اجازه عبور از این احکام، آداب و نگاه متفاوت را نمی‌دهد.

پروانه معصومی : نیاز نیست بارها نماز خواندن یک قدر را به تصویر بکشیم

اما زنده‌یاد پروانه معصومی در اظهارنظری درباره سینمای دینی گفته بود: بسیاری از افراد نیاز دارند برخی حقایق را ببینند تا باور بیاورند از این رو سینما با تصویر معارف دینی و رضوی می‌تواند زمینه آشنایی آنها را با بسیاری از حقایق مذهبی فراهم کند اما به شرط بیان ساده و دلنشین نه با گرفتار شدن در پیچ و خم‌های رازآلود و اعجاب‌انگیز که باورپذیر نیست! اما معمولاً وقتی قرار است شخصیت بزرگ دینی مذهبی در تصویر کنیم همیشه صحبت از رمز و راز است و یا اگر چه اقتضات هنر تصویری باعث می‌شود اما گاه چاشنی‌هایی به اینگونه آثار افزوده می‌شود که جذاب نیست، او همچنین گفته است: اگر در سینما دست از رابطه بازی دوست و رفیق بازی برداریم به سینمای طراز نزدیک می‌شویم؛ البته البته لازم نیست حتماً برای دینی کردن سینما بارها نماز خواندن یک فرد تصویر شود بلکه زیبایی‌های اخلاقی اگر در لنز دوربین بنشینند آنگاه مخاطب را درگیر می‌کند و سینما هم از این ولنگاری که رهبر معظم انقلاب به آن اشاره کردند، رها می‌شود! آلمان های مذهبی باید در سینما به درستی به کار برود، برای مثال من بارها گفته‌ام زمانی باتوبی چادری را می‌بینم و در دل می‌گویم: کاش! این چادر را بر سر نمی‌کرد چراکه چادر او با حجاب درونی همراه نیست، در سینما هم آلمان‌های مذهبی باید واقعی و اثرگذار طراحی شده و به کار رود تا اثر لازم را بگذارد.

بهروز شعبانی کارگردان هم در اظهارنظری در سال‌های قبل گفته است: معمولاً در سینمای دینی وقتی که فقط به طرف شعارها و آلمان‌های بیرونی رجوع می‌کنیم و می‌خواهیم پیام‌ها را به‌صورت مستقیم بگوییم، دچار کلیشه می‌شویم، برای گفتن یک پیام دینی لازم است از ظرافت بیشتری در قسه‌گویی‌مان استفاده کنیم. بنابراین فیلم دینی تعریف گسترده‌ای دارد و به فیلم‌هایی که آلمان‌های مذهبی دارند محدود نمی‌شود. این کارگردان یا بیان اینکه فیلم دینی را نمی‌توان در قالب محدودی گنجاند، گفت: فیلم دینی بیشتر از همه‌چیز با روابط انسانی و اعتقادات فرد کار دارد تا آلمان‌های مذهبی. تجربه نشان داده است فیلم‌هایی با مخاطبان ارتباط بهتری برقرار کردند که بیشتر به روابط انسانی تلنگر زدند و این‌گونه روابط را یادآوری کردند.

نمی‌خواست به این سمت حرکت کنیم؛ هرچند می‌دانستیم که خندانن خیلی سخت می‌شود ولی هم نظر و متعهد شدیم که به این سمت کشیده نشویم و چیزی که این نکته را تایید می‌کند نظرات اکثریت مردم و خیلی دیگر از منتقدین است که فیلم را دیده و تمساح خونی را فیلمی بدون شوخی‌های رکیک و یک فیلم خانوادگی می‌دانند.

وقتی هوش عزتی در کارگردانی موفق می‌شود

وی در رابطه با دلایل موفقیت «تمساح خونی» در گیشه نوروزی گفت: فکر می‌کنم که عوامل متفاوت و متعددی در روی موفقیت یک فیلم مؤثر هستند، از همدلی یک گروه هشتاد تا نود نفر بگیرید تا انگیزه‌های هر کدام از عوامل برای نشان دادن خودشان در کار؛ به هرحال تمامی عوامل احساس می‌کردند که این کار یک بوی متفاوتی دارد و جایی برای این وجود دارد که در عین اینکه در خدمت فیلم باشند هنر خودشان را هم نشان بدهند. من فکر می‌کنم که عوامل متعددی در این موفقیت دست دارند توی که راس آنها لطف خداست و بعد هوش شخص آقای عزتی و شیوه مدیریت آقای حجازی.

انتخاب کار سخت ویژگی خاص «تمساح خونی» بود

افشار در رابطه با تفاوت میان «تمساح خونی» و دیگر آثار کمدی سینمای ایران گفت: من تصور می‌کنم این مطلبی است که مخاطب باید با نظرات خودش به آن پاسخ بدهد؛ اما نظر شخص من این است که ما تمام تلاشمان بر این بود که تمام مولفه‌های یک کمدی اکشن را چه در فرم و چه در محتوا به معنای واقعی رعایت کنیم؛ در مسیر تولید فیلم یک کار سخت انجام شده و من تصور می‌کنم که آقای عزتی برای کار اولشمان می‌توانستند حتی در همین ژانر کمدی یک کار بسیار کم دردسزتر و آسان‌تر را انجام بدهند اما برای کار اولشان سنگ بزرگ را برداشتند و واقعا خیلی محکم و مصمم پا در میدان گذاشتند؛وی در پایان گفت بعضی از پلان‌هایی که در کار وجود دارد پلان‌های جدیدی در سینمای ایران است و تصور می‌کنم که این خود انتخاب کار سخت و اجرای کار سخت یک تفاوتی بین این کار و کارهای دیگر ایجاد می‌کند.

فرهنگ و هنر

ترنم احساس

نوای بینوایان

سیرنگ احمدزاده

شاعر و ذاکر اهل بیت (ع)

نوای بینوایان یا علی(ع) بود

نوای مسجد و محراب علی بود

نوای ملجم شوم ستمگر

زمان ضربت مولا، علی بود

نوای زینب کبری غمگین

کنار سفره افطار علی بود

نوای مجتبی مولا حسین هم

کنار جسم بی جان یا علی بود

نوای ساقی دشت بلا هم

نوای فاطمه (س) آید ز جنت

یدالله و حبیب الله علی بود

نوای کودکان کاسه در دست

نوای کودکان با برهنه

کنار نخل بی صاحب ، علی بود

نوای کودکان شام و کوفه خالی ، علی بود

شریک درد و غمهای فقیران

به هر برزن به حق ، مولاعلی بود

نوای صاحب عصر زمان هم

مدامد یا علی و یا علی بود

نوای ذاکر دل خسته«سیرنگ»

شب قدرعلی ، مولا علی بود

خبر

«ایرانگرد ۶» نوروز ۱۴۰۴ پخش می‌شود

جواد قارایی از آغاز ضبط «ایرانگرد ۶» و زمان پخش آن از تلویزیون خبر داد. او توصیه‌هایی نیز به مسافران نوروزی که قصد طبیعت‌گردی دارند، داشت.

جواد قارایی از آغاز تولید ششمین فصل از مستند «ایرانگرد» خبر داد. این مجموعه برای پخش در نوروز ۱۴۰۴ آماده خواهد شد. قارایی در گفت‌وگو با نستینم درباره روند تولید این فصل از ایرانگرد گفت: تصویربرداری «ایرانگرد ۶» آغاز شده و برای پخش در نوروز ۱۴۰۴ آماده خواهد شد. در این فصل به استان‌های مختلفی سفر خواهیم کرد و

ایران زیبا از خراسان، سیستان و بلوچستان، ایلام، آذربایجان شرقی و یزد به تصویر خواهیم کشید. کارگردان و تهیه‌کننده ایرانگرد درباره تفاوت‌های این فصل با سبسی‌های قبلی گفت: سبسی ما در ساخت مستند ایرانگرد مشخص است، اما در این فصل یک اتفاق جدید داریم و آنهم نمایش پیشرفت‌های کشور در استان‌های مختلف است. تلاش کردیم علاوه بر نمایش جاذبه‌های تاریخی به پیشرفت‌های همه‌جانبه این مناطق نیز نگاهی داشته باشیم.

قارایی بیان کرد: ایرانگرد ۶ در ۲۶ قسمت آماده خواهد شد، ۱۳ قسمت آن در نوروز ۱۴۰۴ و ۱۳ قسمت دیگر در تابستان ۱۴۰۴ روی آنتن خواهد رفت. وی با اشاره به اینکه این روزها همراه با تیمش در سیستان و بلوچستان مشغول تصویربرداری است، خاطرنشان کرد: سیستان و بلوچستان را باید یکی از زیباترین و پربافت‌ترین مناطق گردشگری در ایران بدانیم. شما می‌توانید بکرترین سواحل شنی و ماسه‌ای را در این منطقه ببینید. سواحل مکران در جوار دریای عمان یکی از مناطق بسیار زیباست و خلج گواتر مرز ایران و پاکستان است. همچنین روستای «درک» در چابهار زیبایی‌های منحصر به فردی دارد که حتما در بخشی از ایرانگرد به آنجا خواهیم رفت. از سویی دیگر، مناطقی را داریم که دریا و کویر به تاقی هم می‌رسند. علاوه بر اینها، در کنار مردمان خونگرم، مهربان و مهمان‌نواز بلوچ هستنیم که به جذابیت ایرانگرد ۶ اضافه خواهند کرد.

قارایی به مشکلات مردم و گردشگران در سیستان و بلوچستان اشاره کرد و گفت: منطقه سیستان علیرغم پتانسیل بسیار بالای گردشگری، با معضلات زیادی نیز روبرو است که وقتی گردشگران آنها را می‌بینند، شوکه می‌شوند. برای مثال، بسیاری از گردشگرانی که با اتومبیل شخصی یا اتوبوس به سیستان می‌آیند، به شدت با مشکل سنوخت مواجهند و دسترسی به سنوخت بسیار ضعیف است. از مسئولین می‌خواهم که فکری به حال این مشکل بزرگ بکنند. مشکل اساسی دیگر در این منطقه خرابی راه‌ها و جاده‌هاست. جاده‌های این استان سلاهاست که خراب شده اما هیچ تعمیری روی آن صورت نگرفته است. همین موضوع خطرات بسیار زیادی را برای رانندگان به همراه داشته است.

قارایی توصیه‌هایی نیز به همه کسانی که قصد طبیعت‌گردی در ایام نوروز دارند، داشت و گفت: قبل از هر چیز هر گردشگری که وارد منطقه‌ای می‌شود باید به فرهنگ اقوام و مردم آنجا احترام بگذارد، علاوه براین، آفرودبازی در طبیعت، قاتل گونه‌های گیاهی و جانوری است، چرا که وجود ماشین در طبیعت به گیاهان و جانوران آسیب جدی می‌زند. تنها در جایی آفرودبازی می‌توان کرد که هیچ پوشش گیاهی وجود نداشته باشند. علاوه براین، گردشگران باید دقت ویژه‌ای به «روشن کردن آتش» و «باله ریختن» داشته باشند.